

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 20.5.2008
KOM(2008) 319 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego

1. Wszystkie kraje partnerskie UE z regionu Morza Śródziemnego mają bliskie historyczne i kulturowe powiązania z Europą. Dzięki partnerstwu eurośródziemnomorskiemu możliwe stało się regulowanie wielu strategicznych kwestii regionalnych związanych z bezpieczeństwem, ochroną środowiska, zarządzaniem zasobami morskimi, stosunkami gospodarczymi w ramach handlu towarami, usługami i inwestycji, dostawami energii (producenci i kraje przesyłu), transportem, przepływami migracyjnymi (kraje pochodzenia i kraje tranzytu), zbieżnością regulacyjną, różnorodnością kulturową i religijną oraz wzajemnym zrozumieniem. Znaczenie regionu Morza Śródziemnego dla Europy, waga naszych wzajemnych powiązań, nasze głębokie związki kulturowe i historyczne oraz potrzeba szybkiego sprostania wspólnym strategicznym wyzwaniom muszą jednak zostać ponownie przemyślane i należy im nadać większą rangę polityczną.
2. Rada Europejska z 13/14 marca 2008 r. zatwierdziła koncepcję Unii na rzecz regionu Morza Śródziemnego i wezwała Komisję do przedstawienia założeń dotyczących zasady funkcjonowania struktury, której nadano nazwę „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego”.
3. Komisja przeprowadziła analizę osiągnięć procesu barcelońskiego i wkładu tego procesu w dialog, pokój, stabilność i dobrobyt w regionie oraz korzyści, jakie przyniósł on UE i jej najbliższym krajom partnerskim. Uwzględniono również niedociągnięcia i trudności, które wystąpiły podczas realizacji tego procesu wielostronnej współpracy, prowadzonej przez UE od 1995 r. W niniejszym komunikacie wzięto pod uwagę te czynniki oraz przedstawiono wnioski Komisji w sprawie wdrożenia inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego”.
4. Komisja przeprowadziła konsultacje ze wszystkimi zaangażowanymi partnerami w UE i krajach basenu Morza Śródziemnego, co pozwoliło jej uzyskać wyraźniejszy obraz priorytetowych celów i stwierdzić, w jaki sposób najlepiej ukierunkować nowy polityczny i praktyczny impuls.

Współpraca eurośródziemnomorska trwa już ponad 10 lat

5. Region Morza Śródziemnego jest obszarem o olbrzymim znaczeniu strategicznym dla Unii Europejskiej, zarówno pod względem politycznym, jak i gospodarczym. Proces barceloński już od 1995 r. stanowi główną platformę stosunków eurośródziemnomorskich. Jest to partnerstwo 39 rządów i ponad 700 mln ludzi, które zapewniło i zapewnia ramy dla trwałego zaangażowania i rozwoju.

6. Proces barceloński jest jedynym forum, na którym wszystkie partnerskie kraje śródziemnomorskie wymieniają opinie i prowadzą konstruktywny dialog, a dialog polityczny jest regularnym punktem w porządku obrad na spotkaniach ministrów i wyższych urzędników krajów eurośródziemnomorskich. Jest on wyrazem silnego zaangażowania w stabilność i demokrację w regionie poprzez współpracę i integrację regionalną, a jego celem jest kontynuacja reform politycznych i społeczno-gospodarczych oraz modernizacji w oparciu o wielostronne porozumienie. Długotrwały konflikt na Bliskim Wschodzie jest jednak poważnym wyzwaniem dla partnerstwa i sprawia, że jego możliwości jako kanału regularnego dialogu między wszystkimi partnerami stają się coraz bardziej ograniczone.
7. W ramach partnerstwa nadzorowano również wysiłki zmierzające do wzmocnienia demokracji i pluralizmu politycznego poprzez większy udział obywateli w życiu politycznym. Nadal promowane jest przestrzeganie wszystkich praw człowieka i swobód. Na realizacji celu, jakim jest postęp i przeprowadzenie reform oraz bardziej zdecydowane zaangażowanie w proces umacniania rządów i demokracji uczestniczącej, negatywnie odcisnęły się jednak wydarzenia na świecie i w regionie.
8. Pozytywną cechą ostatniej dekady było to, że dialog z różnymi podmiotami politycznymi i gospodarczymi – społeczeństwem obywatelskim, w tym organizacjami kobiecymi, oraz mediami – znalazł się w centrum tego procesu.
9. Liczne umowy o współpracy oraz programy w dziedzinie edukacji i szkoleń przyczyniają się do budowania potencjału w zaangażowanych krajach oraz stanowią ważne narzędzie rozwoju zasobów ludzkich i promowania wartości kulturalnych i społecznych w regionie. Fundacja Dialogu Kultur im. Anny Lindh, jedyna instytucja finansowana przez wszystkie kraje partnerskie, stanowi przykład wspólnego zaangażowania w prowadzenie dialogu i promowanie wzajemnego zrozumienia w kwestiach kulturowych. Jej powołanie potwierdza również istotną rolę dialogu międzykulturowego w krzewieniu pokojowego współistnienia.
10. UE pozostaje głównym partnerem państw śródziemnomorskich zarówno w handlu towarami, jak i usługami. Poczyniono znaczne postępy w tworzeniu eurośródziemnomorskiej strefy wolnego handlu, która ma powstać w 2010 r. Stopniowo wprowadzany wolny handel z UE wpłynął pozytywnie na wywóz i inwestycje, ale usługi, jak również w mniejszym stopniu rolnictwo, z którego pochodzą dwie trzecie produktu krajowego brutto, są dopiero obecnie włączane do eurośródziemnomorskiej strefy wolnego handlu. Powolny lecz stały postęp odnotowano w zakresie integracji gospodarczej Południa z Południem, jednak znaczna część potencjału jest jeszcze niewykorzystana. Nastąpiła poprawa stabilności makroekonomicznej, inflacja spadła znacząco w ciągu ostatnich 10 lat, a wskaźniki demograficzne pokazują, że poprawiły się warunki zdrowotne i ogólna oczekiwana długość życia.

11. Prawdą jest jednak, że w partnerskich krajach śródziemnomorskich konieczne są dalsze i szybkie reformy, aby kraje te mogły odczuć korzyści płynące z globalizacji, wolnego handlu z UE oraz integracji regionalnej. Reformy gospodarcze, stopniowo wprowadzany wolny handel produktami przemysłowymi z UE oraz lepsze zarządzanie gospodarcze nie wystarczyły, aby przyciągnąć krajowych i zagranicznych inwestorów, którzy mogliby się przyczynić do wzrostu standardów życia w regionie. Wzrost gospodarczy był na dobrym poziomie, ale okazał się niewystarczający. Wyniki reform były zachęcające, ale nikłe w porównaniu ze wstępnymi oczekiwaniami. Wolny handel z UE wpłynął pozytywnie na wywóz i inwestycje. Połączone efekty tych niedociągnięć spowodowały, że procesy przebiegały wolniej niż oczekiwano. W następstwie niewystarczającego wzrostu gospodarczego i trwałej ekspansji demograficznej wzrosła różnica w poziomie życia między krajami UE a większością krajów śródziemnomorskich, nie było również faktycznej gospodarczej konwergencji. Model: handel + inwestycje + współpraca obowiązuje jednak nadal, tak jak w 1995 r. UE może wiele osiągnąć poprzez promowanie handlu, inwestycji i współpracy w regionie, najważniejsze jest jednak, aby kraje regionu wykorzystywały te możliwości poprzez włączenie ich do swojej krajowej polityki gospodarczej.
12. Podsumowując, partnerstwo miało swój znaczący wkład w stosunki wielostronne i dwustronne, ale obecnie potrzebuje zmian ilościowych i jakościowych, aby pobudzić inwestycje i tworzenie miejsc pracy oraz zoptymalizować wykorzystanie zasobów ludzkich.
13. Jeśli partnerstwo ma stać się wielostronnym wsparciem dla wspólnie uzgodnionej strategii dotyczącej współpracy politycznej, gospodarczej, społecznej, edukacyjnej, kulturalnej i współpracy w zakresie bezpieczeństwa, trzeba naprawić wiele niedociągnięć. Konieczne jest potwierdzenie w wymiarze politycznym ogromnego znaczenia, jakie w strategii politycznej wszystkich uczestników ma region Morza Śródziemnego. Strony są wzajemnie zaniepokojone dostrzegalnym brakiem współodpowiedzialności za proces ze strony śródziemnomorskich krajów partnerskich. Innym problemem, którym należy się zająć, jest brak instytucjonalnej równowagi pomiędzy UE a partnerami śródziemnomorskimi. Kolejną niedoskonałością procesu barcelońskiego jest to, że nie był on zauważalny dla obywateli, którzy sądzą, że działania nie przynoszą większych rezultatów jeśli chodzi o usuwanie problemów życia codziennego i zaspokajanie ich realnych potrzeb. Potrzebne jest większe zaangażowanie i nowe impulsy, które pozwolą przekształcić cele deklaracji barcelońskiej w realne wyniki.

Zakres i główne cele

14. Nowa inicjatywa stawia sobie ambitny cel zacieśnienia stosunków wielostronnych, zwiększenia współodpowiedzialności krajów partnerskich za proces oraz uczynienie go bardziej widocznym dla obywateli. Nadszedł czas, aby nadać nowy impuls procesowi barcelońskiemu.

15. Inicjatywa powinna opierać się na skutecznych elementach istniejącego procesu barcelońskiego i nadal je rozwijać. Deklaracja barcelońska, określone w niej cele i dziedziny współpracy pozostają aktualne, a „trzy rozdziały współpracy” (dialog polityczny, współpraca gospodarcza i wolny handel oraz dialog międzyludzki, społeczny i kulturalny) stanowiąc będą nadal istotę stosunków eurośródziemnomorskich. Nadal obowiązujące pozostają następujące dokumenty: pięcioletni program prac przyjęty w 2005 r. na szczycie barcelońskim (w tym czwarty rozdział dotyczący współpracy pt. „Migracja, integracja społeczna, wymiar sprawiedliwości i bezpieczeństwo”, wprowadzony na tamtym etapie), roczny program prac na 2008 r. przyjęty przez ministrów spraw zagranicznych w listopadzie 2007 r. oraz konkluzje ze spotkania sektorowego ministrów.
16. W nawiązaniu do opinii wyrażonych przez większość państw członkowskich UE i partnerów śródziemnomorskich, Komisja uznaje, że obecne struktury procesu barcelońskiego, a zwłaszcza eurośródziemnomorskie spotkania wyższych urzędników, spotkania Komitetu Eurośródziemnomorskiego i spotkania ekspertów, powinny zostać zachowane i w stosownym przypadkach rozwinięte. Dialog polityczny i gospodarczy są głównym elementem wielostronnego wymiaru stosunków eurośródziemnomorskich, dlatego powinny być kontynuowane.
17. Inicjatywa „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego” będzie partnerstwem wielostronnym. Poprzez skupienie się na projektach regionalnych i transnarodowych powinna ona wzmocnić potencjał integracji regionalnej i spójności. Obejmie ona wszystkie państwa członkowskie UE i Komisję Europejską oraz innych członków i obserwatorów procesu barcelońskiego (Mauretania, Maroko, Algieria, Tunezja, Libia, Egipt, Jordan, Autonomia Palestyńska, Izrael, Liban, Syria, Turcja i Albania), a także inne śródziemnomorskie państwa nadmorskie (Chorwacja, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra i Monako).
18. Inicjatywa będzie stanowić uzupełnienie stosunków dwustronnych między UE a tymi krajami, które będą nadal utrzymywane w istniejących ramach politycznych, takich jak europejska polityka sąsiedztwa, a w przypadku Mauretanii - ramy współpracy z AKP. Będzie to również uzupełnienie regionalnego wymiaru polityki rozszerzenia UE, która obejmuje negocjacje akcesyjne oraz proces przedakcesyjny. Proces będzie również spójny i komplementarny ze strategią UE-Afryka.
19. Nowa inicjatywa nada nowy impuls procesowi barcelońskiemu, przynajmniej na trzy ważne sposoby:
 - poprzez nadanie stosunkom UE z partnerami śródziemnomorskimi wyższej rangi politycznej;
 - poprzez zapewnienie większej współodpowiedzialności w naszych stosunkach wielostronnych; oraz
 - poprzez nadanie tym stosunkom konkretniejszego kształtu i uczynienie ich widoczniejszymi przez dodatkowe projekty regionalne i ponadregionalne w kwestiach istotnych dla obywateli regionu.

Wszystkie wymiary procesu pozostają nadal otwarte dla wszystkich uczestników w równoprawnym zakresie.

Nadanie stosunkom wyższej rangi

20. Wyraźnym sygnałem zamiaru nadania stosunkom wyższej rangi będzie propozycja organizowania co dwa lata spotkań na szczycie szefów rządów. Na pierwszym szczycie, który ma się odbyć w Paryżu dnia 13 lipca 2008 r. podczas prezydencji francuskiej, podjęta zostanie oficjalna decyzja o rozpoczęciu realizacji inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego”, a następnie określone zostaną jej struktury, zasady funkcjonowania i główne założenia. Wnioski ze szczytu powinny również obejmować deklarację polityczną, a jeśli to możliwe także krótką listę konkretnych projektów regionalnych, które powinny zostać wdrożone. Wnioski powinny zostać przyjęte na zasadzie konsensusu.
21. Następne szczyty będą kontynuować ten proces poprzez przyjęcie deklaracji politycznej, zatwierdzenie szeroko zakrojonego dwuletniego programu prac dotyczącego inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego” oraz określenie kilku konkretnych projektów regionalnych. Pomędzy szczytami organizowane będą również spotkania ministrów spraw zagranicznych w celu zbadania postępów we wdrażaniu wniosków ze szczytu i przygotowania kolejnych spotkań na szczycie.
22. Zasadniczo spotkania na szczycie powinny odbywać się na przemian w krajach UE i w partnerskich krajach śródziemnomorskich. Kraje organizujące spotkanie na szczycie lub spotkanie ministerialne w ramach inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego” powinny zaprosić do uczestnictwa wszystkie inne kraje, które biorą udział w inicjatywie.
23. Eurośródziemnomorskie Zgromadzenie Parlamentarne potwierdziło swoją rolę jako parlamentarne forum procesu barcelońskiego, stanowiąc płaszczyznę debaty, otwartego dialogu i nieskrępowanego wyrażania poglądów. Przyjmowane rezolucje i zalecenia stanowią nowe impulsy dla partnerstwa. Eurośródziemnomorskie Zgromadzenie Parlamentarne będzie prawomocnym przedstawicielem parlamentarnym Unii na rzecz regionu Morza Śródziemnego. Komisja zdecydowanie wspiera wzmocnienie roli Eurośródziemnomorskiego Zgromadzenia Parlamentarnego w stosunkach ze śródziemnomorskimi krajami partnerskimi.

Większa współodpowiedzialność

24. Podczas prowadzonych przez Komisję konsultacji i kontaktów stało się jasne, że wszystkie kraje zgadzają się co do potrzeby zbudowania silniejszego partnerstwa, które opierałoby się na większej współodpowiedzialności za różne procesy. Głównie dwa wnioski cieszyły się poparciem wszystkich partnerów: ustanowienie współprzewodnictwa oraz powołanie wspólnego sekretariatu.

Współprzewodnictwo

25. Ustanowienie współprzewodnictwa zwiększy i poprawi równowagę oraz współodpowiedzialność za naszą współpracę. Współprzewodniczący będą przewodniczyć partnerstwu jako całości. Jeden ze współprzewodniczących będzie wyznaczony przez UE, a drugi przez partnerskie kraje śródziemnomorskie.

26. Ustanowienie współprzewodnictwa ze strony UE musi być zgodne z przepisami dotyczącymi reprezentowania Unii Europejskiej na zewnątrz, zawartymi w Traktacie o Unii Europejskiej i Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską. Na pierwszym szczycie państwo sprawujące akurat Prezydencję w UE obejmie przewodnictwo ze strony UE. Po wejściu w życie Traktatu Lizbońskiego, przewodnictwo po stronie UE będzie oznaczało Przewodniczącego Rady Europejskiej oraz Przewodniczącego Komisji (na poziomie szefów państw i rządów), oraz Wysokiego Przedstawiciela/Wiceprzewodniczącego Komisji na poziomie ministrów spraw zagranicznych.
27. Biorąc pod uwagę złożony kontekst regionalny, wybór współprzewodniczącego ze strony partnerskich krajów śródziemnomorskich będzie wymagał konsensusu. Współprzewodnictwo ze strony partnerów śródziemnomorskich powinno być wybierane na okres dwóch lat. Kraj obejmujący współprzewodnictwo ze strony partnerów śródziemnomorskich może być organizatorem szczytu w ramach „Procesu barcelońskiego: Unii na rzecz regionu Morza Śródziemnego”.

Zarządzanie instytucjonalne i sekretariat

28. Innym ważnym narzędziem wzmacniania współodpowiedzialności i promowania bardziej zrównoważonego partnerstwa będzie poprawa systemu zarządzania instytucjonalnego i utworzenie nowego sekretariatu. Aby uczynić inicjatywę „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego” bardziej widoczną i ważną, powinna być ona w wyraźny sposób skoncentrowana na projektach.
29. Lepsze zarządzanie instytucjonalne: wzmocnione i bardziej zrównoważone oraz lepsze zarządzanie zostanie osiągnięte poprzez powołanie komitetu, w którego skład wejdą specjalnie wyłonieni przedstawiciele wszystkich państw członkowskich, partnerów śródziemnomorskich oraz Komisji. Będzie to komitet z siedzibą w Brukseli zwany „Wspólnym Stałym Komitetem”, złożony ze stałych przedstawicieli z odpowiednich placówek dyplomatycznych w Brukseli.
30. Wspólny Stały Komitet:
- będzie kierowany przez przedstawicieli współprzewodnictwa;
 - będzie przygotowywał spotkania wyższych urzędników oraz spotkania Komitetu Eurośródziemnomorskiego oraz zadba o właściwe działania następcze;
 - będzie pomagał współprzewodniczącym w przygotowaniu szczytów oraz posiedzeń ministrów spraw zagranicznych i resortowych spotkań ministerialnych;
 - może działać również jako szybki mechanizm reagowania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej w regionie, która wymagać będzie konsultacji z partnerami eurośródziemnomorskimi;
 - Stały Komitet będzie miał tych samych członków i współprzewodniczących co spotkania wyższych urzędników/posiedzenia Komitetu Eurośródziemnomorskiego;

- powołanie Stałego Komitetu Eurośródziemnomorskiego, który będzie odbywał regularne posiedzenia, może spowodować, że spotkania wyższych urzędników oraz posiedzenia Komitetu Eurośródziemnomorskiego będą odbywały się rządziej.
31. Sekretariat: W świetle wyrażonych różnych opinii Komisja stwierdziła, że Sekretariat „Procesu barcelońskiego: Unii na rzecz regionu Morza Śródziemnego” powinien zostać wezwany do objęcia następującej roli – przedstawiania wniosków dotyczących wspólnych inicjatyw, co do których decyzje muszą podjąć organy polityczne, oraz zapewnienia niezbędnych działań następczych w przypadku decyzji dotyczących projektów, podjętych przez szefów państw i rządów.
32. Sekretariat mógłby mieć odrębną osobowość prawną i niezależny status. Szczegółowe zasady funkcjonowania zostaną przekazane do zatwierdzenia eurośródziemnomorskim ministrom spraw zagranicznych w listopadzie 2008 r.
- Zadania: Sekretariat powinien gromadzić propozycje projektów (z różnych źródeł, takich jak ministerialne spotkania resortowe, władze krajowe i regionalne, ugrupowania regionalne, sektor prywatny, społeczeństwo obywatelskie), analizować je i potem przedstawić Komitetowi Eurośródziemnomorskiemu, który będzie działał jako forum wymiany informacji. Projekty, po zatwierdzeniu przez Komitet Eurośródziemnomorski, zostaną przedstawione do zatwierdzenia na szczycie za pośrednictwem konferencji ministrów spraw zagranicznych. Jeśli projekty zostaną zatwierdzone na szczycie, sekretariat otrzyma instrukcje dotyczące promowania projektów oraz poszukiwania partnerów do ich realizacji. Finansowanie i realizacja projektów będą monitorowane w poszczególnych przypadkach przez różne zainteresowane strony, zgodnie z ich własnymi procedurami. Sekretariat będzie przedstawiał sprawozdania Komitetowi Eurośródziemnomorskiemu.
 - Skład: Sekretariat będzie się składał z urzędników oddelegowanych przez uczestników procesu. Celem będzie osiągnięcie odpowiednio wysokiego stopnia zaangażowania partnerów śródziemnomorskich w celu zwiększenia współodpowiedzialności i uczestnictwa. Sekretariat będzie miał sekretarza generalnego wyznaczonego przez jedną stronę oraz zastępcę sekretarza generalnego wyznaczonego przez drugą stronę, a procedura wyboru oparta będzie na konsensusie. Sekretarz generalny będzie mianował pracowników sekretariatu, kierując się kryteriami kompetencji i równowagi geograficznej. Organizacja sekretariatu i skład osobowy zatwierdzone będą przez Komitet Eurośródziemnomorski.
 - Finansowanie Oddelegowani urzędnicy będą finansowani przez swoje odpowiednie administracje. Koszty operacyjne Sekretariatu (personel pomocniczy, wyposażenie itd.) będą finansowane w równym stopniu przez UE i partnerów śródziemnomorskich.
 - Główna siedziba zostanie wybrana w oparciu o konsensus. Kraj goszczący zapewni bezpłatnie pomieszczenia dla sekretariatu.

Projekty

33. Projekty powinny być centralnym elementem inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego”. Programy opracowane w ramach tej inicjatywy powinny mieć spory potencjał w celu propagowania spójności regionalnej i integracji gospodarczej oraz stworzenia połączeń infrastrukturalnych. Powinny one stanowić widoczne i ważne projekty dla obywateli regionu.
34. W procedurze wyboru uwzględnione zostaną następujące aspekty:
- regionalny, subregionalny i transnarodowy charakter proponowanych projektów, w tym możliwość współpracy z ograniczoną liczbą krajów;
 - ich wielkość, znaczenie i korzyści dla wszystkich partnerów;
 - ich potencjał w zakresie promowania zrównoważonego rozwoju, integracji regionalnej, spójności i wzajemnych powiązań;
 - ich finansowa wykonalność, w tym maksymalizacja finansowania przez sektor prywatny i uczestnictwa tego sektora; oraz
 - ich dojrzałość oraz możliwość szybkiego wdrożenia.
35. Wiele propozycji projektów dostosowanych do potrzeb regionu oraz spełniających wyżej wymienione kryteria powinno być gotowych do przeanalizowania na szczycie, który ma się odbyć dnia 13 lipca. Komisja przedstawiła 4 takie projekty, które uważa za bardzo istotne dla promowania wzrostu gospodarczego, zatrudnienia, większej spójności regionalnej oraz zrównoważonego rozwoju w regionie Morza Śródziemnego. Wszystkie te projekty znajdują się w załączniku I do niniejszego komunikatu i zostały przekazane partnerom do konsultacji.
36. Priorytety określone w regionalnym programie indykatywnym będą nadal obowiązywały, a wszelki ewentualny wkład wspólnotowy w nowe projekty regionalne wymienione w załączniku I nie będzie finansowany kosztem obecnych przydziałów w ramach stosunków dwustronnych na podstawie europejskiej polityki sąsiedztwa oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa lub instrumentu pomocy przedakcesyjnej (czy też, w przypadku Mauretanii, Europejskiego Funduszu Rozwoju).

Finansowanie

37. UE i państwa członkowskie już zapewniają znaczne środki finansowe na rzecz regionu Morza Śródziemnego (zob. szczegóły w załączniku II). Aby nadać istniejącym ustaleniom dodatkową wartość, inicjatywa „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego” powinna zostać ukształtowana w sposób umożliwiający zgromadzenie dodatkowych środków finansowych dla regionu, w szczególności poprzez projekty regionalne. Wartość dodana będzie w dużym stopniu zależała od zdolności do przyciągnięcia większych środków finansowych dla projektów regionalnych.

38. Pomimo że nie można z wyprzedzeniem przyznać żadnych środków z budżetu UE, w przypadku niektórych projektów, które są szczególnie zgodne z celami unijnych programów regionalnych, można rozważyć finansowanie ze źródeł UE. W przypadku finansowania z budżetu UE obowiązywać będą tradycyjnie stosowane procedury wyboru i zasady postępowania.
39. Komisja uważa, że dodatkowe środki finansowe dla projektów i działań regionalnych powinny pochodzić zasadniczo z następujących źródeł:
- udział sektora prywatnego;
 - współpraca dwustronna państw członkowskich UE;
 - składki od śródziemnomorskich krajów partnerskich;
 - międzynarodowe instytucje finansowe, banki regionalne i inne środki w ramach stosunków dwustronnych;
 - Instrument Eurośródziemnomorskiego Partnerstwa i Inwestycji, który został stworzony w 2002 r. jako narzędzie mające ułatwić rozwój sektora prywatnego w regionie Morza Śródziemnego, w celu pobudzania wzrostu gospodarczego. Instrument Eurośródziemnomorskiego Partnerstwa i Inwestycji łączy pożyczki z EBI ze środkami z budżetu UE, w celu zapewnienia pomocy technicznej, kapitału ryzyka oraz dopłat do oprocentowania. Po przeprowadzeniu przeglądu instrument został w 2005 r. dalej rozbudowany.
 - Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa (na lata 2007-2010 zostało już zaplanowane ok. 50 mln EUR rocznie), sąsiedzki fundusz inwestycyjny oraz transgraniczny instrument współpracy w ramach ENPI, jak również inne instrumenty mające zastosowanie do krajów objętych inicjatywą.

Wnioski i dalsze kroki

40. Komisja wzywa Radę Europejską do omówienia i zatwierdzenia na posiedzeniu w czerwcu 2008 r. propozycji zawartych w niniejszym komunikacie. Następnie staną się one uzgodnionym stanowiskiem UE, które zostanie przedstawione na spotkaniu inauguracyjnym inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego”, zaplanowanym na dzień 13 lipca 2008 r. w Paryżu. Komisja w pełni włączy Parlament Europejski oraz Eurośródziemnomorskie Zgromadzenie Parlamentarne w toczące się dyskusje na temat tej nowej inicjatywy.

* * *

ZAŁĄCZNIK I

PROPOZYCJE PROJEKTÓW

Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego.

Przykłady inicjatyw

Komisja określiła cztery przykładowe inicjatywy, które spełniają wymagania zawarte w komunikacie. Jest to lista o charakterze wstępnym i niewyczerpująca, otwarta dla innych sugestii i propozycji. Inicjatywy są zgodne z potrzebą zapewnienia lepszej koordynacji na szczeblu regionalnym i subregionalnym, mają realny potencjał zwiększenia integracji regionalnej, jak również mają charakter integrujący i niedyskryminujący. Inicjatywy te są spójne i komplementarne z szeregiem innych działań i programów, które Komisja prowadziła w ramach partnerstwa eurośródziemnomorskiego zarówno na szczeblu regionalnym, jak i na poziomie stosunków dwustronnych. Wszystkie projekty z wyjątkiem jednego (ochrona ludności) mają duży potencjał w zakresie gromadzenia środków finansowych od różnych międzynarodowych instytucji finansowych, mogą stanowić impuls do tworzenia partnerstw publiczno-prywatnych oraz przyciągania inwestycji z sektora prywatnego.

Autostrady morskie Sektor transportu został uznany w partnerstwie eurośródziemnomorskim za jeden z priorytetów. Idea autostrad morskich pojawiła się w ramach partnerstwa eurośródziemnomorskiego jako połączenie usług w zakresie zintegrowanego transportu towarów na głównych osiach transportowych obejmujących trasy morskie, a jej celem jest zapewnienie większej płynności handlu transśródziemnomorskiego. Inicjatywa „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego” pozwoli na przyspieszenie procesu, ułatwi mobilizację zaangażowanych podmiotów i gromadzenie środków finansowych oraz będzie sprzyjała rozwojowi nowych osi transportowych/połączeń/portów/rynków. W związku z tym grupy robocze ds. transportu eurośródziemnomorskiego „autostrady morskie” oraz „infrastruktura” powinny otrzymać wsparcie, aby mogły kontynuować swoje zadania zmierzające do wyłonienia najważniejszych portów. Po ich wyłonieniu, konieczne będzie zgromadzenie środków finansowych na realizację projektu (połączenie środków krajowych, środków w ramach stosunków wielostronnych, środków prywatnych oraz środków wspólnotowych, w szczególności sąsiedzkich funduszy inwestycyjnych). **Wzajemne połączenie autostrady Maghrebu arabskiego.** Budowa autostrady Maghrebu arabskiego jest jedną z najważniejszych inicjatyw w zakresie infrastruktury, podjętych przez Unię Arabskiego Maghrebu. Celem tej inicjatywy jest stworzenie regionalnej strefy integracji gospodarczej pomiędzy pięcioma krajami Unii Arabskiego Maghrebu (Mauretania, Maroko, Algieria, Tunezja oraz Libia). Trzy z tych krajów (Maroko, Algieria i Tunezja) osiągnęły już znaczne postępy na szczeblu krajowym. Aby zakończyć realizację tego projektu i nadać mu odpowiednią rangę i zasięg, te trzy kraje muszą podjąć decyzję o wzajemnym połączeniu swoich odpowiednich sieci krajowych według uzgodnionego już planu. Jednak budowa takiego międzynarodowego połączenia może przyczynić się do ułatwienia przepływu towarów i osób tylko wtedy, jeśli zostanie uzupełniona środkami rządowymi liberalizującymi wymianę handlową oraz znoszącymi bariery pozataryfowe, które ją utrudniają. Możliwość stworzenia systemu koncesji mogłaby szczególnie zainteresować sektor prywatny.

Oczyszczenie Morza Śródziemnego oraz właściwe zarządzanie środowiskiem naturalnym. Jakość środowiska w regionie Morza Śródziemnego jest w znacznym stopniu zagrożona przez niezrównoważony rozwój. Ministrowie środowiska krajów eurośródziemnomorskich podjęli w 2006 r. decyzję o wdrożeniu **Inicjatywy „Horyzont 2020”** i przyjęli odpowiedni harmonogram działań na lata 2007-2013. Głównym celem tego programu jest przyspieszenie realizacji bieżących inicjatyw zmierzających do oczyszczenia Morza Śródziemnego. Rozwijane będą trzy główne elementy: wsparcie dla wdrażania inicjatywy „Horyzont 2020” i promowanie właściwego zarządzania środowiskiem, wsparcie dla inwestycji redukujących zanieczyszczenie oraz ustanowienie Wspólnego Śródziemnomorskiego Systemu Informacji o Środowisku (SEIS). Wiele programów regionalnych i dwustronnych jest przygotowywanych lub wdrażanych w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa. Wniosą one bezpośredni wkład w realizację celu „oczyszczenia Morza Śródziemnego”. W tym kontekście wartość dodana inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego” będzie dwójaka: po pierwsze wzmocni ona polityczny wymiar inicjatywy oczyszczenia Morza Śródziemnego; po drugie ułatwi gromadzenie środków na inwestycje redukujące zanieczyszczenie oraz na projekty budowania potencjału.

Ochrona ludności. Na szczeblu europejskim stworzony został w 2001 r. mechanizm wspólnotowy (MIC, centrum monitorowania i informacji), którego celem jest ułatwianie ściślejszej współpracy w ramach akcji ratunkowych związanych z ochroną ludności. Zacieśnienie tego typu współpracy jest szczególnie istotne, ponieważ basen Morza Śródziemnego jest miejscem narażonym na szczególne ryzyko katastrof, szczególnie z powodu zmian klimatycznych. Szczególnym aspektem tego zagadnienia jest **bezpieczeństwo morskie** oraz rola Europejskiej Agencji ds. Bezpieczeństwa na Morzu. Na poziomie regionalnym celem eurośródziemnomorskiego programu zapobiegania klęskom żywiołowym, przygotowania do nich i reagowania na nie jest pogłębianie wiedzy o narażeniu na katastrofy oraz o zdolnościach reagowania w regionie, zwiększenie środków zapobiegających istniejącemu ryzyku na poziomie międzynarodowym, krajowym i lokalnym oraz poprawa zdolności reagowania zainteresowanych podmiotów. Celem tego programu jest więc zacieśnienie współpracy między głównymi instytucjami zajmującymi się ochroną ludności oraz stopniowe zbliżenie między partnerskimi krajami śródziemnomorskimi uczestniczącymi w MIC. Przy realizacji programu istotna będzie ścisła współpraca z europejskim mechanizmem ochrony ludności i dbałość o synergię działań Komisji, Rady Europy i ONZ-u. Chodzi w związku z tym o środek usprawniający politykę partnerstwa eurośródziemnomorskiego, posiadający rzeczywistą regionalną wartość dodaną i charakter federacyjny z politycznego punktu widzenia, widoczny dla obywateli oraz potencjalnie przyczyniający się do integracji ponadregionalnej. Nowy impuls polityczny nadany przez inicjatywę „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego” zwiększy znacznie zasięg tego programu, a w stosownym przypadku przyciągnie dodatkowe środki finansowe.

Śródziemnomorski plan słoneczny Śródziemnomorscy ministrowie ds. energii potwierdzili w 2007 r. główne cele współpracy, tj. pogłębienie integracji rynków energetycznych oraz promowanie zrównoważonego rozwoju, w tym wykorzystania energii słonecznej. Opracowanie i realizacja planu słonecznego w regionie Morza Śródziemnego powinny wpisywać się w ten kontekst. Aktywne propagowanie wykorzystywania energii słonecznej w regionie jest zgodne z interesem wszystkich stron. UE jest pionierem w zakresie technologii związanych z energią słoneczną i stara się je rozwijać. W perspektywie długoterminowej UE będzie prawdopodobnie importować energię elektryczną z energii słonecznej. Omawiany plan powinien przede wszystkim zapewnić mobilizację władz politycznych na najwyższym szczeblu, instytucji wielostronnych i finansowych w ramach konferencji regionalnej. Komisja Europejska mogłaby wnieść swój wkład w opracowanie planu i zapewnić struktury do podtrzymania koniecznego dialogu na temat polityki energetycznej oraz strategii sektorowych, a także do monitorowania realizacji planu. Zadania te mogą być wykonywane wspólnie z sekretariatem inicjatywy „Proces barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego”, przy wykorzystaniu np. zasobów projektu pomocy technicznej MED-EMIP¹. Możliwy jest również udział innych podmiotów.

¹ „Eurośródziemnomorski projekt integracji rynku energii”, który został rozpoczęty w 2008 r. ze środków MEDA.

ZAŁĄCZNIK II

Wsparcie finansowe UE na rzecz procesu barcelońskiego

Pomiędzy rokiem 2000 a 2006 Wspólnota wspierała proces barceloński w ramach pozycji budżetowej MEDA. Od 2007 r. wsparcie dla krajów procesu barcelońskiego jest udzielane z pozycji budżetowej Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa.

W latach **2000-2006** Komisja udostępniła środki w wysokości 4,6 mld EUR dla ośmiu krajów partnerskich uczestniczących w procesie barcelońskim* w ramach współpracy dwustronnej oraz programów regionalnych. W **2007 r.** w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa Komisja udostępniła dziesięciu** krajom partnerskim środki w wysokości **1,3 mld EUR**.

Łącznie wsparcie finansowe przekazane w latach 2000-2007 wyniosło 5,9 mld EUR.

Szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych krajów:

Zobowiązania (w mln EUR)

	2000-2006 w ramach MEDA	2007 w ramach ENPI
Współpraca dwustronna		
Algieria	339	57
Zachodni Brzeg Jordanu i strefa Gazy	522	453
Egipt	593	137
Jordania	331	62
Liban	133	50
Maroko	980	190
Syria	180	20
Tunezja	518	103
Izrael	0	2
Libia	0	2
Ogółem współpraca dwustronna	3595	1076
Współpraca regionalna	1052	178
OGÓLEM	4647	1254

* Algieria, Zachodni Brzeg Jordanu i Strefa Gazy, Egipt, Jordania, Liban, Maroko, Syria i Tunezja.

** Izrael i Libia zaczęły otrzymywać pomoc w ramach stosunków dwustronnych w 2007 r.

Oficjalna pomoc rozwojowa (ODA) – Dotacje dla krajów śródziemnomorskich (MED) w ramach stosunków dwustronnych - Zobowiązania – w mln USD

		Francja	Włochy	Niemcy	Niderlandy	Szwecja	Hiszpania	UK	ODA EU	
Rok	Beneficjent									
2004	Algeria	172.4	2.8	4.5	0.1	0.6	5.4		188.2	
	Egipt	127.1	16.5	76.4	8.9	4.6	2.3	5.6	265.3	
	Jordania	5.9	0.6	50.4	0.5	1.2	2.3	4.7	70.5	
	Liban	51.2	4.8	13.1	0.2	0.9	3.3	0.3	77.8	
	Libia									
	Maroko	258.4	4.6	71.9	5.4	0.1	106.1	0.1	460.6	
	Terytoria Palestyńskie	33.4	10.3	46.4	16.5	33.9	20.7	29.5	238.9	
	Syria	23.1	6.6	21.1	4.2	0.0	0.7	0.1	60.0	
	Tunezja	96.1	23.7	19.0	0.6	0.3	6.8		150.5	
	OGÓLEM MED	767.5	69.8	302.7	36.3	41.6	147.5	40.2	1511.6	
2005	Algeria	234.3	5.5	17.1	0.1	2.2	4.2		275.8	
	Egipt	124.6	7.7	60.7	38.7	0.5	3.7	2.1	256.3	
	Jordania	5.1	1.2	22.0	0.6	0.3	3.2	6.1	41.2	
	Liban	56.0	1.9	1.4	0.1	0.4	2.5	0.6	65.2	
	Libia	2.5	8.8	0.2	0.2		0.1		12.3	
	Maroko	245.5	3.6	2.2	0.4	2.4	50.0	23.5	327.6	
	Terytoria palestyńskie	19.4	13.1	63.4	28.0	51.6	24.8	0.2	258.3	
	Syria	30.7	1.3	19.4	2.2	2.3	1.1		61.0	
	Tunezja	95.9	22.0	15.6	0.5	0.7	5.1		143.6	
	OGÓLEM MED	813.9	65.3	202.1	70.6	60.4	94.7	32.3	1441.3	
2006	Algeria	171.8	7.1	5.2	0.1	0.6	46.9		245.3	
	Egipt	130.6	6.9	89.3	41.9	1.7	4.4		287.1	
	Jordania	4.8	1.0	41.7	0.1	0.1	14.4	0.9	67.7	
	Liban	75.7	45.5	45.9	13.3	9.4	15.1	6.9	9.5	
	Libia	2.4	2.7	3.9			0.0			
	Maroko	240.9	7.0	80.0	0.1		73.3	35.1	416.4	
	Terytoria Palestyńskie	47.3	6.5	82.4	38.6	52.3	39.2		351.9	
	Syria	29.0	9.1	39.1		0.1	2.6		82.9	
	Tunezja	105.3	24.4	24.4		0.9	6.0		166.3	
	OGÓLEM MED		807.8	110.1	411.8	94.2	65.1	201.8	42.9	1627.0

Wsparcie dla Palestyńczyków

Oprócz wsparcia finansowego z pozycji budżetowych MEDA i ENPI Palestyńczycy otrzymują również środki finansowe z wielu innych pozycji budżetowych, w tym procesu pokojowego, UWBRA (Agencji Narodów Zjednoczonych ds. Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie, dla zapewnienia opieki socjalnej dla 4,5 mln uchodźców), ECHO (pomoc humanitarna) oraz z pozycji budżetowej „pomoc żywnościowa i bezpieczeństwo żywnościowe”.

Z tych różnych pozycji budżetowych w latach **2000-2007** udostępniono środki finansowe w wysokości **2,4 mld EUR**. Stanowi to średnio 300 mln EUR rocznie.

Wsparcie finansowe dla Palestyńczyków wzrosło znacznie w ostatnich latach w związku z rosnącymi potrzebami i zmieniającą się sytuacją polityczną.

Średnie roczne wsparcie wspólnotowe wynosiło 245 mln EUR w latach 2000-20004, natomiast w 2005 r. wyniosło 280 mln EUR, w roku 2006 – 340 mln EUR, a w 2007 – 550 mln EUR. Państwa członkowskie również przekazały znaczne środki: w 2005 r. ich wkład wyniósł 315 mln EUR, w 2006 r. – 385 mln EUR, a w 2007 r. – 405 mln EUR.

Łącznie wsparcie unijne dla Palestyńczyków osiągnęło wartość 955 mln EUR w 2007 r. (w 2006 r. wynosiło 725 mln EUR, a w 2005 r. – 595 mln EUR).